

Ефективність системи моніторингу створення доданої вартості за обліково–аналітичною інформацією

Предметом дослідження є ефективність використання обліково–аналітичної інформації для моніторингу економічного потенціалу підприємств.

Метою дослідження є запропоновані підходи до оцінки ефективності інформаційної діяльності системи моніторингу економічного потенціалу підприємства.

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті визначено критерії, за якими може бути виміряна ефективність по відношенню до формування системи обліково–аналітичних інформаційних ресурсів для моніторингу створення доданої вартості. Виділено три підходи до оцінки ефективності інформаційної системи моніторингу економічного потенціалу підприємства.

Висновки. Результатами проведеного дослідження стали наступні висновки: ефективність системи моніторингу створення доданої вартості за обліково–аналітичною інформацією може бути виміряна за трьома критеріями: ступінь досягнення мети підприємства; співвідношення результатів та витрат; можливість своєчасно ідентифікувати ризики. Це дасть змогу визначити суспільну користь інформаційних ресурсів бухгалтерського обліку у зростанні економічного потенціалу підприємства та продуктивність витрат на моніторингові дослідження.

Ключові слова: ефективність, обліково–аналітична інформація, моніторинг, економічний потенціал, підприємство, ризики, прибуток, витрати.

РИБАКОВА Л.П.,
СИМОЧКО М.І.,
ЮГАС Э.Ф.

Эффективность системы мониторинга создания добавленной стоимости по учетно–аналитической информации

Предметом исследования является эффективность использования учетно–аналитической информации для мониторинга экономического потенциала предприятий.

Целью исследования являются предложенные подходы к оценке эффективности информационной деятельности системы мониторинга экономического потенциала предприятия.

Методы исследования. В работе использованы диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. В статье определены критерии, по которым может быть измерена эффективность по отношению к формированию системы учетно–аналитических информационных ресурсов для мониторинга создания добавленной стоимости. Выделены три подхода к оценке эффективности информационной системы мониторинга экономического потенциала предприятия.

Выводы. Результатами проведенного исследования стали следующие выводы: эффективность системы мониторинга создания добавленной стоимости по учетно–аналитической информации может быть измерена по трем критериям: степень достижения цели предприятия; соотношение результатов и затрат; своевременно идентифицировать риски. Это позволит определить общественную пользу информационных ресурсов бухгалтерского учета в росте экономического потенциала предприятия и производительность затрат на мониторинговые исследования.

Ключевые слова: *эффективность, учетно–аналитическая информация, мониторинг, экономический потенциал, предприятие, риски, прибыль, расходы.*

RYBAKOVA L.P.,
SYMOCHKO M.I.,
YUHAS E.F.

The effectiveness of the system of monitoring the creation of value added for accounting and analytical information

The subject of the research is the effectiveness of the use of accounting and analytical information for monitoring the economic potential of enterprises.

The purpose of the study is proposed approaches to assessing the effectiveness of the information activity of the monitoring system of the economic potential of the enterprise.

Research methods. In this work the dialectical method of scientific knowledge, the method of analysis and synthesis, the comparative method, the method of data generalization are used.

Results of work. The paper defines the criteria by which effectiveness can be measured in relation to the formation of a system of accounting and analytical information resources for monitoring the creation of value added. Three approaches to the evaluation of the effectiveness of the information system for monitoring the economic potential of the enterprise are identified.

Conclusions. The results of the conducted study lead to the following conclusions: the effectiveness of the monitoring system for the creation of added value for accounting and analytical information can be measured by three criteria: the degree of achievement of the goal of the enterprise; ratio of results and costs; the ability to identify risks in a timely manner. This will enable us to determine the public benefit of information resources for accounting in increasing the economic potential of the enterprise and the cost effectiveness of the monitoring research.

Keywords: *efficiency, accounting and analytical information, monitoring, economic potential, enterprise, risks, profit, expenses.*

Постановка проблеми. Однією з центральних проблем побудови системи обліково–аналітичних інформаційних ресурсів для моніторингу є оцінка її ефективності. Наразі не вирішеними лишаються питання як теоретичного та методологічного характеру щодо встановлення сутності категорії «ефективність» по відношенню до системи інформаційних ресурсів для моніторингу, так і практичного – щодо побудови критеріїв і показників оцінки ефективності інформації моніторингових досліджень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різні аспекти системного підходу до дослідження інформаційних технологій, їх впливу на розвиток економічних систем, тенденції та динаміка розвитку ринків інформаційних продуктів на сучасному етапі, проблеми визначення ролі автоматизованих систем накопичення і обробки інформації в аналітичній діяльності суб'єктів господарювання відображені в працях К.В. Балдіна, Н.Л. Борщової, А.С. Гергенова, Є.Н. Єфімова, Г.А. Тіторенко, А.М. Кармінського, А.В. Місюрова, М.І. Татарчука, Л.О. Терещенка. Однак, відсутність наукових праць з комплексного дослід-

дження проблем теорії та практики формування інформаційних ресурсів бухгалтерського обліку для потреб моніторингу економічного потенціалу, що дозволило б підвищити результативність обліково–аналітичної системи в управлінні ринковою вартістю підприємств і тому вони потребують подальших досліджень.

Мета статті – запропоновані підходи до оцінки ефективності інформаційної діяльності системи моніторингу економічного потенціалу підприємства.

Виклад основного матеріалу. Поняття ефективності побудови системи обліково–аналітичних інформаційних ресурсів для моніторингової діяльності тісно пов'язано з загальнотеоретичними підходами до визначення її сутності. У великому тлумачному словнику сучасної української мови терміни, що близькі за значенням до ефективності, трактуються наступним чином. Ефект – це результат, внаслідок яких–небудь причин, сил, дій, заходів, а економічний ефект – корисний результат економічної діяльності, зиск від неї. Ефективність – характеристика якого–небудь об'єкта,

що відображає його суспільну користь, продуктивність та інші позитивні якості [5, 366].

Досліджуючи терміни «результативність» та «ефективність», П. Друкер вважає, що результативність є наслідком певних процесів, виконання функцій, завдань, досягнення цілей, а ефективність – наслідком правильності таких дій, проте як перше поняття, так і друге є однаково важливими [8].

Ефект, по відношенню до системи формування системи обліково–аналітичних інформаційних ресурсів для моніторингу, може бути вимірний трьома критеріями: ступенем досягнення мети підприємства; вартісною оцінкою в цілому економічного потенціалу підприємства та окремими його складовими; швидкістю та своєчасністю ідентифікації та попередження ризиків господарської діяльності.

Інформаційна система моніторингу відіграє важливу роль при формуванні кожного елемента, який забезпечує створення економічного потенціалу, зокрема:

- моніторинг доходу суб'єкта господарювання дозволяє відслідковувати систему ціноутворення на продукцію, що виробляє підприємство, досліджувати ринки її збуту, здійснювати пошук покупців;

- здійснення моніторингу матеріальних витрат сприяє пошуку найбільш вигідних постачальників, які пропонують оптимальні ціни на матеріальні цінності; дозволяє оцінити раціональність та ефективність використання виробничих запасів; допомагає розробити систему норм та нормативів використання матеріалів у виробництві;

- моніторингові дослідження амортизаційних витрат є основою розробки на підприємстві ефективної амортизаційної політики, яка б сприяла якнайшвидшому оновленню його необоротних активів;

- за допомогою моніторингу доходів персоналу підприємства господарюючий суб'єкт може сформувати оптимальну структуру фонду оплати праці, розробити заходи по підвищенню продуктивності праці персоналу шляхом мотивації працівників додатковими заохочувальними виплатами;

- основним призначенням моніторингу витрат підприємства на соціальне забезпечення персоналу є сприяння у розробці соціального пакету, який є не лише інструментом соціального захисту працівників, але і потужним мотиваційним важелем їх праці;

- важливе значення відіграє моніторинг податкових платежів, який дозволяє оцінювати та оптимізувати податкове навантаження на господарську діяльність підприємства, здійснювати

податкове планування та прогнозування, визначати податковий потенціал підприємства;

- моніторинг чистого прибутку дозволяє оцінити синергетичний ефект від здійснення господарської діяльності підприємства та проаналізувати фактори, що вплинули на його величину: обсяг реалізації, ціни, виробнича собівартість, асортимент, адміністративні витрати, витрати на збут. Такий факторний аналіз дозволить побудувати стратегію та розробити тактику подальшої господарської діяльності підприємства.

Під час проведення моніторингу його внутрішніми економічними службами виникають витрати, що пов'язані із забезпеченням роботи економічних підрозділів підприємства, зокрема на: оплату праці виконавців моніторингу; соціальне забезпечення виконавців моніторингу. Ці витрати пов'язані з нарахуванням єдиного соціального внеску, а також забезпечення виплат за соціальним пакетом, що надається підприємством; амортизацію обладнання, що задіяне в процесі моніторингу. До такого обладнання в основному належить комп'ютерна техніка, засоби зчитування та друку інформації, модеми, телефони; матеріальне забезпечення моніторингових досліджень. Основними видами матеріалів є папір та канцелярське приладдя.

Виходячи з розглянутих вище можливих ефектів від здійснення моніторингу економічного потенціалу та витрат, що виникають в процесі їх одержання, можна виділити три підходи до оцінки ефективності моніторингових досліджень: 1) ступінь досягнення мети; 2) співвідношення результатів та витрат; 3) можливість своєчасно ідентифікувати ризики.

Перший підхід базується на оцінці здатності інформаційної системи моніторингу до вирішення поставленої мети підприємства, формування та вибір якої є відповідним пунктом фінансового плану. Встановлення мети моніторингу економічного потенціалу полягає у побудові критеріїв, стандартів, нормативів, що використовуються для оцінювання економічного потенціалу загалом та його окремих складових; визначенні рішення щодо підвищення ефективності формування економічного потенціалу. За другим підходом ефективність моніторингу визначається як співвідношення результатів від його здійснення та витрат, що були понесені на моніторингові дослідження. Результатом моніторингу економічного потенціалу можуть виступати кількісні та якісні показники. При визначенні витрат, що пов'язані з моніторингом, необхідно враховувати

не лише їх вартісний вимір, але і якісні характеристики. Третій підхід до оцінки ефективності використання інформаційних ресурсів бухгалтерського обліку для моніторингу базується на його можливості своєчасно виявляти та нейтралізувати ризики господарської діяльності. Моніторингові дослідження є основним інструментом управління ризиками. Під управлінням ризиками варто розуміти процеси, пов'язані з ідентифікацією, аналізом ризиків та прийняттям рішень, які включають максимізацію позитивних і мінімізацію негативних наслідків настання ризикованих подій.

Ступінь ефективності моніторингу за цим підходом вимірюється швидкістю реагування управлінського персоналу на будь-які зміни в стані та розвитку економічного потенціалу та прийняття ними своєчасних рішень по усуненню ризиків.

Ефективність моніторингу економічного потенціалу та прийняття на його основі управлінських рішень може бути підвищена за рахунок впровадження в практичну діяльність комп'ютерної програми, яка б інтегрувала автоматизовані системи декількох напрямів: бухгалтерського, аналітичного, контролюючого, планового та моніторингового.

Висновки

Ефективність системи моніторингу створення доданої вартості за обліково-аналітичною інформацією може бути виміряна за трьома критеріями: ступенем досягнення мети підприємства; вартісною оцінкою в цілому економічного потенціалу підприємства та окремими його складовими; швидкістю й своєчасністю ідентифікації та попередження ризиків господарської діяльності. Це дасть змогу визначити суспільну користь інформаційних ресурсів бухгалтерського обліку у зростанні економічного потенціалу підприємства та продуктивність витрат на моніторингові дослідження.

Список використаних джерел

1. Белоусова І. Проблеми вдосконалення управлінського обліку / І. Белоусова // Бухгалтерський облік та аудит. – 2007. – №4. – С. 35–40.
2. Бойко Є. І. Регіональні аспекти інвестиційного забезпечення розвитку промисловості / Є. І. Бойко, Ф. А. Важинський // Економіка промисловості. – 2001. – №2. – С. 94–98.
3. Бородин А. С. Проблемы учета в управлении научно-техническим прогрессом / А. С. Бородин. – М.: Финансы, 1980. – 160 с.

4. Важинський Ф. А. Диверсифікація та кооперація розвитку сільських територій регіону / Ф. А. Важинський, А. В. Колодійчук, О. С. Молнар // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. – 2011. – Вип. 33, ч. 3. – С. 125–129.

5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / гол. ред. В. Т. Бусел. – К.–Ірпінь: Перун, 2005. – 1728 с.

6. Гаврилко П. П. Фактори інноваційного розвитку промисловості / П. П. Гаврилко, А. В. Колодійчук, В. М. Черторижський // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.–техн. праць. – 2011. – Вип. 21.11. – С. 201–205.

7. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: Аналіз стану і перспективи розвитку / С. Ф. Голов; Міжнародний ін-т менеджменту. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.

8. Друкер П. Эффективное управление / П. Друкер; [пер. с англ. М. Котельниковой]. – М.: Астрель, 2004. – 284 с.

9. Колодійчук А. В. Сутність інновацій, структура та основні етапи інноваційного процесу / А. В. Колодійчук, В. М. Пісний, Ж. В. Семчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.9. – С. 191–196.

References

1. Belousova, I. (2007). Problemy vdoskonalennya upravlins'koho obliku [Problems of improvement of managerial accounting]. *Bukhhalters'kyi oblik ta audyt – Accounting and auditing*, 4, 35–40. [in Ukrainian].
2. Boyko Ye. I., & Vazhynskyy F. A. (2001). Rehional'ni aspekty investytsiynoho zabezpechennya rozvytku promyslovosti [Regional aspects of investment support for industrial development]. *Ekonomika promyslovosti – Economy of Industry*, 2, 94–98. [in Ukrainian].
3. Borodkin, A. S. (1980). Problemy ucheta v upravlenii nauchno–tekhnicheskim progressom [Accounting problems in the management of scientific and technical progress]. Moscow: Finance. [in Russian].
4. Vazhynskyy, F. A., Kolodiychuk, A. V., & Molnar, O. S. (2011). In *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya: Ekonomika* [Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Economics]: Vol. 33 (3) (pp. 125–129). [in Ukrainian].
5. Busel, V. T. (Ed.) (2005). *Velykyy tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy* [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language]. Kyiv–Ірпін: Perun. [in Ukrainian].
6. Havrylko, P. P., Kolodiychuk, A. V., & Chertoryzhskyy, V. M. (2011). Faktory innovatsiynoho rozvytku promyslovosti [Factors of innovation development of industry]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific

Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 21.11 (pp. 201–205). [in Ukrainian].

7. Holov, S. F. (2007). Bukhholders'kyi oblik v Ukrayini: Analiz stanu i perspektyvy rozvytku [Accounting in Ukraine: Analysis of the status and prospects of development]. International Institute of Management. Kyiv: Center for Educational Literature. [in Ukrainian].

8. Druker, P. (2004). Effektivnoye upravleniye [Effective management] (Translated from English). Moscow: Astrel.

9. Kolodiychuk, A. V., Pisnyy V. M., & Semchuk Zh. V. (2009). Sutnist' innovatsiy, struktura ta osnovni etapy innovatsiyoho protsesu [The essence of innovation, the structure and the main stages of the innovation process]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19.9 (pp. 191–196). [in Ukrainian].

Дані про автора

Рибаківа Леся Петрівна,

к.э.н., доцент Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Симочко Марія Іллівна,

старший викладач Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Югас Еріка Федорівна,

к.э.н., доцент, доцент Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Данные про автора

Рыбакова Леся Петровна,

к.э.н., доцент Ужгородского торгового-экономического института Киевского национального торгового-экономического университета
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Симочко Мария Ильинична,

старший преподаватель Ужгородского торгового-экономического института Киевского национального торгового-экономического университета
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Югас Эрика Федоровна,

к.э.н., доцент, доцент Ужгородского торгового-экономического института Киевского национального торгового-экономического университета
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Data about the author

Lesya Rybakova,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Mariya Symochko,

Senior Lecturer of Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Erika Yuhas,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Associate Professor of Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

УДК 658.8:339.13 – 032.27

DOI: 10.5281/zenodo.2537311

ПЕТРИНЯК А.Я.

Передумови формування маркетингової концепції управління ринку мінеральних вод

У статті розглядається формування маркетингової концепції управління ринку мінеральних вод, що належить до харчової промисловості та формує привабливий за обсягом ринок. Це зумовлено тим, що продукція даної галузі займає важливе місце у споживанні. Визначено, що головним рушійним механізмом та каталізатором змін у глобалізованому світі є маркетингова концепція, широке застосування якої слід визнати пріоритетним напрямом суспільного розвитку.

Ключові слова: маркетингова концепція, управління, конкурентоспроможність, ринок, інтеграція.

ПЕТРИНЯК А.Я.

Предпосылки формирования маркетинговой концепции управления рынка минеральных вод

В статье рассматривается формирование маркетинговой концепции управления рынка минеральных вод, относится к пищевой промышленности и формирует привлекательный по